



Jos Ekselencijai
Lietuvos Respublikos Prezidentei
Daliai Grybauskaitei

Vilnius
2014-12-23 Nr. 14/12-12

žiniai

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui
Algirdui Butkevičiui

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrei
Rimantei Šalaševičiūtei

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ketinimo leisti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninei Kauno klinikoms pradėti kamieninių kraujodaros ląstelių transplantacijas

2014 gruodžio 22 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrė spaudos konferencijos metu pranešė ketinanti pasirašyti įsakymą, leidžiantį Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninėje Kauno klinikose pradėti kamieninių kraujodaros ląstelių transplantacijas.

Onkohematologinių ligonių bendrija „Kraujas“ (toliau – OHLB Kraujas), atstovaujanti sergančiųjų piktybinėmis kraujo ligomis interesus mūsų šalyje jau 15 metų, norėtų išsakyti savo nuomonę dėl šių ketinimų ir galimų tokių sprendimų pasekmių bei išreikšti susirūpinimą dėl galimų grėsmių kraujo vėžiu sergantiems pacientams.

Kaulų čiulpų transplantacija yra gyvybes gelbstintis gydymas, taikomas piktybinėmis kraujo ligomis sergantiems pacientams, kuriems nepadeda kiti gydymo būdai arba jie yra neefektyvūs. Lietuvoje šios itin sudėtingos procedūros atliekamos Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Hematologijos, onkologijos ir transfuziologijos centre jau 15 metų. Šiuo metu atliktų transplantacijų skaičius artėja prie 1500. Kiekvienais metais tokių procedūrų prireikia maždaug dviem šimtams pacientų. Dabar pagal atliekamų kraujodaros kamieninių ląstelių transplantacijų skaičių Vilniuje esantis centras yra vienas pajėgiausių bei geriausių rezultatų pasiekiantis visoje Europoje ir didžiausias Baltijos šalyse. Žurnale *Bone Marrow Transplantation* publikuoto tyrimo duomenimis 2012 m. Lietuvoje atliekamų autologinių transplantacijų skaičius milijonui gyventojų yra toks pat kaip Vokietijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Švedijoje, Suomijoje ir lenkia Norvegiją, Ispaniją, Didžiąją Britaniją bei Vidurio ir Rytų Europos šalis. Transplantacijų skaičius bei jų rezultatai akivaizdžiai parodo, kad atliekamų transplantacijų skaičius yra šalies medicininės ir technologinės pažangos indikatorius, liudijantis ir apie šios sveikatos apsaugos srities patikimumą. Tą pavyko pasiekti tik todėl, kad, esant palankioms transplantacijų vystymo sąlygoms, aukštai gydytojui profesinei kompetencijai bei adekvatiam finansavimui, buvo išplėtotas konsoliduotas suaugusiųjų ir vaikų transplantacijų infrastruktūra Santariškių klinikose, sukurtas Lietuvos kaulų čiulpų donorų registras, suformuota teigiama visuomenės nuomonė apie kaulų čiulpų transplantacijas.



OHLB kraujas

Suprantamas Kauno klinikų siekimas įdiegti kamieninių kraujodaros ląstelių persodinimo procedūras. Kauno klinikos yra pažangos ir naujovių nuolat siekianti gydymo įstaiga, derinanti pagalbą ligoniams ir mokslinę veiklą. Todėl iš dalies šie ketinimai yra pagrįsti, tačiau nerimą kelia etiniai aspektai. Ar tikrai medikų ambicijos šį kartą nesikerta su pacientų interesais? Manome, kad dabar visiškai netikslinga pradėti šias sudėtingas procedūras Kauno klinikose.

Pirmiausia dėl to, kad jokio realaus poreikio Lietuvoje steigti antrą kaulų čiulpų transplantacijos centrą nėra. Absoliučiai visi pacientai, kuriems reikalingas minėtas gydymas, yra transplantuojami Santariškių klinikose be jokių kliūčių ir delsimo. Šiame centre transplantuojami ir pacientai iš užsienio valstybių (Latvijos, Rusijos, Kazachstano). Šis centras turi didžiulį potencialą ir įdirbį plėstis, diegti naujas technologijas, atlikti kaulų čiulpų transplantacijas ne tik kraujo vėžiu, bet ir kitomis piktybinėmis ligomis sergantiems pacientams. Kauno medikai ketina nuo nulio pradėti šias sudėtingas procedūras, t. y. iš naujo nueiti komplikuoatą ir galimai pacientų mirtimis nusėtą kelią. Tiesa ta, kad kiekvienos medicinos inovacijos įdiegimas yra itin sudėtingas, o pradžia visada būna komplikuoata, tačiau šiuo atveju apie inovacijas kalbėti netenka – Kauno klinikos tiesiog ketina atlikti tas pačias procedūras, kurios atliekamos Vilniuje. Mums nesuprantama, kam reikia kopijuoti jau esamo pajėgaus ir išplėtoto centro veiklą, rizikuoti žmonių saugumu ir gyvybėmis vien tam, kad būtų patenkintos Kauno klinikų ambicijos. Medicinos paslaugų plėtra, mūsų nuomone, turėtų būti vykdoma visų pirma atsižvelgiant į realius pacientų poreikius, o kitokie argumentai tėra antrinės svarbos.

Kiekvienas kraujo vėžiu sergantis pacientas tikisi, kad bus gydomas didžiausią patirtį ir geriausius rezultatus pasiekusių medikų. Mes nenorime patikėti savo gyvybes pirmuosius žingsnius žengiantiems kaulų čiulpų transplantacijų mokiniams, kai už 100 km yra 15 metų sėkmingai veikiantis transplantacijų centras, kuriame atliktų transplantacijų rezultatais abejoti netenka. Ligoniams nėra sudėtinga pasiekti sostinę. Tuo labiau, kad tokių pacientų nėra daug.

Ypač didelį nerimą kelia Kauno medikų ketinimas atlikti kaulų čiulpų transplantacijas ir vaikams. Tai nepaprastai jautri tema, nes pasiekti gerų rezultatų šioje srityje itin sunku. Vadovaujantis pasauline praktika, vaikų transplantacijos centras turėtų būti vienas visoms trimis Baltijos šalims. Santariškių klinikų Vaikų onkohematologijos centre tokios transplantacijos Lietuvos ir Latvijos pacientams atliekamos nuo 2002-ųjų metų.

Kauno klinikų medikai per metus ketina atlikti apie dvidešimt transplantacijų, t. y. dešimt kartų mažiau negu šiuo metu atlieka Santariškių hematologai. Akivaizdu, kad turėdami nedidelį pacientų skaičių Kauno medikai negalės artimiausiu metu pasiekti pakankamai gerų transplantacijų rezultatų. Kaip rodo pasaulinė praktika, sėkmingiausiai dirba tie centrai, kuriuose transplantuojamų pacientų srautas yra didelis. Todėl iškyla realus pavojus, kad ne visi pacientai gaus aukščiausio lygio paslaugas, o tai gali sukelti papildomų grėsmių jų gyvybei. Kyla natūralus klausimas, ar Kauno klinikų medikai ketina informuoti savo būsimojus pacientus, kad Lietuvoje jie turi dvi galimybes kaulų čiulpų transplantacijai atlikti? Ar pacientams bus sudarytos sąlygos apsispręsti, kam patikėti savo gyvybę? Ar bus suteikta visa informacija? Vargu. Nesant būtinybei amoralu rizikuoti žmonių sveikata ir saugumu. Baiminamės, kad



OHLB kraujas

sergantieji gali patirti psichologinį spaudimą, jiems gali būti pateikiama nepilna informacija apie galimybes atlikti kaulų čiulpų transplantaciją mūsų šalyje.

Šiandien daugelio onkologinių ligų gydymo rezultatai Lietuvoje dar smarkiai atsilieka nuo kitų Europos Sąjungos valstybių rezultatų. Trūkstant lėšų ir dėl sveikatos politikos vangumo tebėra daug kliūčių naujų pažangių ir gyvybiškai būtinų technologijų atėjimui į mūsų šalį. Todėl labai keista, kad Sveikatos apsaugos ministerijos administruojamos investicijos nėra nukreipiamas ten, kur dėl lėšų trūkumo nepavyksta pagerinti prastų rezultatų, o atiduodamos perteklinio antrojo kaulų čiulpų transplantacijos centro įkūrimui, kuris dėl objektyvių priežasčių (nepatyrusio personalo, transplantacijų technologijų neišmanymo, praktikos nebuvimo), tikėtina, nepagerins pacientų, sergančių piktybinėmis kraujo ligomis, gydymo kokybės ir išgyvenamumo rezultatų. Manome, kad bandymus įsisavinti technologijas, kai bandymų objektas yra žmogus, galima pateisinti tik tuomet, kai įdiegiamos technologijos yra naujos visos šalies mastu ir iš esmės atveria naujas galimybes gydyti pacientus bei siekti medicinos mokslo pažangos. Taip atsitiko prieš 15 metų, kai Santariškių klinikose buvo pradėtos pirmosios kamieninių kraujodaros ląstelių transplantacijos.

Tikimės, kad kraujo vėžiu sergančių pacientų likimais nebus manipuluojama, o gydymo rezultatai ir toliau gerės dėl aukštos medicinos paslaugų kokybės ir medikų kompetencijos bei išmintingai paskirstytų investicijų. Svarbūs mūsų šalies sveikatos politikos sprendimai turėtų būti vykdomi visų pirma atsižvelgus į pacientų poreikius bei jų nuomonę. Tik atvirai diskutuodami ir pateikę realius faktus, aptarę gydymo įstaigų pasiektus rezultatus, girdėdami vieni kitus galime siekti maksimalaus medicinos paslaugų saugumo, prieinamumo bei geriausių rezultatų.

OHLB „Kraujas“ kraujo vėžiu sergančių Lietuvos žmonių vardu prašome stabdyti LR sveikatos apsaugos ministrės sprendimą leisti Kauno klinikoms atlikti kraujodaros kamieninių ląstelių transplantacijas kaip skubotą ir nepagrįstą bei prieštaraujantį pacientų interesams bei, vadovaujantis visų pirma pacientų interesais, įpareigoti Sveikatos apsaugos ministrę pakviesti transplantacijų specialistus bei OHLB „Kraujas“ atstovus aptarti kraujodaros kamieninių ląstelių transplantacijų Lietuvoje plėtojimo kelius bei perspektyvas.

Pagarbiai,
Onkohematologinių ligonių bendrijos „Kraujas“
Pirmininkė



Ieva Drėgvienė

OHLB „Kraujas“ misija – rūpintis onkohematologinėmis ligomis sergančiais pacientais ir visomis pastangomis prisidėti prie konstruktyvaus pacientų, gydytojų bei sveikatos politikų dialogo.